

3317

פרוטוקול מס' 3/8

מישיבת וועדת הכלכלה

ביום ג', כ"ז בכסלו תשי"ט - 9.12.1958 בשעה 11.00

- נ. כ. ח. נ.: חברי הוועדה:
- נ. אבניאל - יו"ר
 - מ. אונא
 - מ. אולמרט
 - ב. אזניה
 - י. אלון
 - י. אלמוגי
 - י. נשני
 - ש. פרלשטיין
 - ע. איכילוב
 - ג. שוקן
 - ש. שורש
 - א. תלמי

מיוזמנים:

מר הנגבי - מטעם משרד המשפטים
 מר גוטגלד - יועץ משפטי של מ.ש. החקלאות
 מר גלאס - מטעם משרד המשפטים
 ד"ר שטראוס - מטעם משרד התחבורה
 ד"ר פישלר - מנהל חברת הנוטנים הישראלית
 מר פלכסד - מזכיר הוועדה

סדר-היום:

אישור הארכת תוקף תקנות שעת חרום (פיקוח על אניות)

המשך הדיון בחוק המועצה לגידול אגוזי אדמה ושיווקם.

היו"ר ב. אבניאל: אני פותח את הישיבה.

וקודם - מספר הודעות: א) הודיע לי עתה יו"ר וועדת המשנה לחוק המים, כי הוועדה עומדת לסיים את עבודתה בימים אלה.

ב) מטעם משרד המסחר והתעשייה נתבקשתי להודיע, כי הם הסירו את התנגדותם להתחיל בדיון בחוק ההגבלים העסקיים. ועל כן, עם סיום הדיון בחוק המועצה לגידול אגוזי אדמה ושיווקם, נתחיל בדיון בחוק ההגבלים העסקיים.

ג) וועדת המשנה לענין הקבלנים סיימה את עבודתה ושלוש המלצותיה נתקבלו פה אחד. המלצות אלה נתקבלו לאור הסקירה המעניינת של מנהל מחלקת השיכון במשרד העבודה, מר טבה ובהסתמך על הצעותיו.

המלצות וועדת המשנה הן: 1) הועדה ממליצה על הקמת מועצה צבורית לבנייה דוגמת המועצה לתעשייה ולמלאכה ודוגמת המועצה לפרי ההדר; 2) הוועדה רואה אחת הדרכים לפתרון בעיית הדיור והשיכון גם בעידוד הבניה להשכרה; 3) הועדה ממליצה על הגדלה ניכרת מאד של אשראי לבנייה הפרטית על ידי מתן אשראי מסחרי מחוץ להקפאת הנזילות וגם בצורות אחרות. בנקודה זו היו חילוקי דעות, אך הסכמנו כולנו להצעת פשרה זו. הקבלנים ביקשו לנקוב בסכום מסויים, אך מר טנא ביקש שלא לנקוב בסכום, והחלטנו להיענות לבקשתו.

ש. שורש: שאלתי מופנית ליו"ר הוועדה: מה מעמדן של המלצות אלה מבחינה חוקית? מה אומרות המלצות אלה למעשה? כוונתי בשאלה זו אך ורק לצד הפרוצדורלי שבו. שוחח אתי בענין זה יו"ר וועדת העבודה שטען, כי יש בפעולה זו משום כניסה לתחום פעולותיו הוא, היות וכל עניני הבנייה מרוכזים במשרד העבודה.

ב. אננייה:

אני בא לסייע בידי יו"ר הוועדה: לא הוועדה ולא היו"ר שלה התכוונו להניח המלצות אלה על שולחן הכנסת, ומבחינה זו נכונה פרוצדורה המחייבת הסקת מסקנות לאור דיונים שהתקיימו בתחומי הפעולות של הוועדות. נכון, שאין להניח זאת על שולחן הכנסת, איש גם לא התכוון לכך, אולם כשמסכמים, יש להביא את הסיכומים לידיעת השר או הגורמים הנוגעים בדבר.

היו"ר ב. אבניאל:

גם אתי דבר יו"ר וועדת העבודה. אמרתי לו אז, ואני מוכן לכך גם היום, כי יתקיים בענין זה בירור בפני וועדת הכנסת או וועדה אחרת. אני מוכן לכל בירור בנקודה זו, אלא שהוא דווקא משתמט ומתחמק מכך.

יש הבדל בין דיונים המועברים אלינו על ידי מליאת הכנסת שאותם עלינו לסכם ולהניח מסקנותינו על שולחן הכנסת לבין דיונים שוועדות לוקחות ביוזמת עצמן. במקרים כאלה אנו מביאים את הסיכומים והמסקנות לידיעת השר והגורמים הנוגעים בדבר.

הודעה אחרונה בענין הסיור שיערך במפעל

האשלג ובבאר-שבע.

הארכת תוקף תקנות שעת חירום
(פיקוח על אניות)

=====

היו"ר ב. אבניאל:

אנו עוברים לסעיף הראשון בסדר-היום: הארכת תוקף תקנות שעת חירום (פיקוח על אניות).

הנני לבקש את היועץ המשפטי לרענן את זכרונו.

מר גלאס:

בקצרה ברצוני לעמוד על המבנה המשפטי של החוק הזה.

עוד בימי מועצת המדינה הזמנית התקינו תקנות אלה ומועצת המדינה הזמנית האריכה תוקפן עד לאחר גמר שעת חירום. בגמר תקופת תוקף התקנות הכוללות של שעת חירום שהסדירו את משק המדינה, בשעת מבצע סיני הסתבר, כי יש צורך להשאיר חלק מהוראות אלה המסדירות את הפיקוח על האניות ומאפשרות מתן הנחיות והפניות של הצי המסחרי לידי שר התחבורה או מי שימונה לכך.

ב-2.1957 התקין שר התחבורה תקנות שעת חירום נוספות. תקנות אלה הרחיבו את המסגרת גם על כלי שיט השייכים לאזרחים ישראלים אפילו אם אינם תושבים. ניתנו מהוראות נוספות בענין הבטיחות לכלי שיט וכן הוראות בדבר הפיקוח על הצוות של כלי השיט, היינו שאפשר להגביל או לאסור על העסקתם של אנשים מסויימים במקרה שבטחון המדינה מחייב זאת. על פי בקשתה של הוועדה הורחבה סמכותו של שר התחבורה בכיוון זה, ולפי סמכות זו רשאי הוא לבקש ידיעות על תכניות הבניה של כלי השיט, כך שיוכל לתאם את הבניה גם בהתאם לצרכי הבטחון. פעמים האריכה הכנסת תוקפן של תקנות אלה. בפעם האחרונה ללא תיקון, פרט לתיקון שכני בלבד, והפעם מתבקשת הוועדה וכן גם הכנסת לאשר את התקנות ללא שינוי.

היו"ר ב. אבניאל:

ברצוני לשאול את ד"ר שטראוס: האם נתגלו קשיים בהפעלת חוק זה? האם יש טענות מצד הנוגעים בדבר? האם מסתדרים העניינים למישרין או שיש בעיה מיוחדת שעלינו לתת דעתנו עליה?

ס. אונג:

האפשר לקבל אינפורמציה: באיזו מידה השתמשו בכלל בתקנות אלה, וכיצד?

א. תלמי:

בעמוד 63 מופיעות שלש שורות גדושות המסבירות לנו פירושו של המונח "תושב ישראל". בגוף החוק מופיע מונח זה פעם אחת בלבד. ברצוני להקשות לא רק על הפרופורציה, אלא גם על המונח עצמו, כי קשה לי להשלים עם מתן תואר כבוד של "תושב ישראל" גם למל שלא ביקר אף פעם אחת בארץ ועשה עסקים בישראל רק בעזרת מכתבים. אני מציעה, על כן, למחוק את המלים הללו, ובמקום זה לכתוב - "בעל עסק בישראל".

אני רוצה להסב תשומת לבכם לתקנה 3 סעיף (ח) בעמוד 64. סעיף זה אומר למעשה, כי אפשר לדחוק אדם מעבודתו; אפשר לפטר אדם ללא כל התייעצות. החיים והמוות בידי אדם אחד. לדעתי, אי אפשר למסור שאלה חשובה זו לשיקול דעתו של יחיד. בסעיף המדובר על שינוי מבנה ומיתקנים הסכמנו, שהדבר ייעשה תוך התייעצות עם שר הבטחון. אינני מטילה ספק בחשיבותו של סעיף זה, אולם אין הוא מגיע בחשיבותו לסעיף המדובר על העסקת עובדים, פיטורי עובדים והאיסור להעסיקם.

מר גלאס:

הערתה הראשונה של חבר הכנסת תלמי היא בבחינת נושא חדש. הגדרה זו של "תושב ישראל" מצויה באותו חלק של התקנות שאין הוועדה נדרשת לאשרן היות והן בתוקף עד לגמר תקופת שעת חירום. סעיף זה לא עומד עתה לאישור. וועדת הכלכלה מתבקשת לאשר את התוספת, ואילו כל החלק הקודם הובא אך ורק לשם הבנת העניין. זו הערה פורמלית, ולדעתי חשובה מאד.

ולענין עצמו. לא ניתן כאן כל תואר של כבוד. להיפך, הכוונה היא להטיל חובות ולא לתת זכויות.

ועתה לסעיף הדן בענין העסקת האנשים בכלי השיט ואיסור העסקתם. היה על כך דיון ממושך, ולפי סעיף 15 רשאי כל אדם שלא רצו להעסיקו לערער בפני וועדה שבראשה עומד שופט. כן הבטחנו כאן, שטעם: איסור העסקת האדם יהיו אך ורק בטחוניים. ואם יתקבל בינתיים החוק בצבר חובת ההנמקה, הרי שיקל עוד יותר על אותו פלוני להתגונן בפני וועדת עררים ולבקש ביטול ההוראה הזאת.

ד"ר שטראוס:

לא אעמוד על הצד המשפטי. זאת עשה חברי גלאס. ברצוני להשיב על שאלות היו"ר: לא נתקלנו בקשיים, כי עצם קיומן של תקנות אלה, ולו גם על הנייר בלבד, עזר לנו בענין זה ומנע כל צורך להפעיל תקנות אלה למעשה.

בשטח הבנייה הוברר, כי כל בעלי זמניות מתייעצים בקביעות עם משרד התחבורה. משרדנו לא נתקל איפוא בכל קשיים, והוא רואה בעצם התקנות השלמה עקרונית של התקנות הקודמות.

היו"ר ב. אבניאל:

לאור ההסברים ששמענו דומני כי אפשר לאשר את הארכת תוקף תקנות אלה.

לחברת הכנסת תלמי ברצוני לומר, שתגבת התייעצות עם שר הבטחון בענין שינוי מבנה ומיתקנים לא באה להקל, אלא להחמיר. ואם עומדת חברת הכנסת תלמי על הצעתה בענין חובת התייעצות בשאלת אי-העסקת עובד או פיטורו, הרי אם יש בידה להציע הצעה מתקבלת על הדעת, ושלא מפגע בצרכי הבטחון, הרי אין מניע לקבל את הצעתה.

אשר לשאלה בדבר "תושב ישראל" הרי דומני, שהצדק עם מר גלאס הטוען, כי זה בבחינת נושא חדש.

א. תלמי: אם הצדק בענין זה גם מר גלאס, הרי לקראת הבאות הייתי מבקשת לטפל מחדש במונח זה. לדעתי, כבוד גדול הוא להיקרא "תושב מדינת ישראל".

דבר שני. אם יותן לי זמן עד לישיבה הבאה - אני אהצעה מנוסחת בענין אי-העסקת עובדים.

מר גלאס:

טוב, נוכל לחכות עד לישיבה הבאה.

היו"ר ב. אבניאל:

אני מניח, כי חבר הוועדה יסכים אתי, לאשר עתה הארכת תוקף תקנות אלה, פרט לסעיף זה הנשאר פתוח. ואם תובא בישיבה הבאה הצעה מתקבלת על הדעת בענין זה - נוכל לקבלה.

מ. ארנא:

בקריאה הראשונה של החוק בכנסת אמר חבר הכנסת רוקח בצדק, כי רצוי להאריך תוקף תקנות אלה לא עד ל-31.12, אלא לתקופה ארוכה יותר, כי בתקופה זו של דצמבר 1959 תימצא הכנסת במצב של התארגנות שלאחר בחירות ולא תוכל להיפנות לעסוק בענין זה.

היו"ר ב. אבניאל:

אני תומך בכך.

י. אלון:

גם אני.

ע. איכילוב: היה זה אחד המקרים של חופש הבעת דעה ללא מרות סיעתית, ולאחר דבריו של חבר הכנסת רוקח, עליתי אני על הבמה והתנגדתי להצעתו. אני מציע להאריך תוקף תקנות אלה עד ל-30 ביוני 1959.

היו"ר ב. אבניאל: לפנינו שתי הצעות: האחת - להאריך תוקף תקנות אלה עד לחודש יוני 1960; האחרת - להאריך תוקף תקנות אלה עד ליוני 1959 (הצעת חבר הכנסת איכילוב).

ה צ ב ע ה

הצעת חבר הכנסת איכילוב - לא נתקבלה.

ההצעה להאריך תוקף תקנות שעת חירום (פיקוח על אניות) עד ל-30.6.60 - נ ת ק ב ל ה.

סעיפים (ח) (ט) בסעיף 2(3) נשארו פתוחים, ובישיבה הבאה יצביעו הצעתה של ח"כ א. תלמי.

חוק המועצה לגידול אגוזי אדמה ושינוקם

היו"ר ב. אבניאל: סיימנו בישיבה הקודמת את ההצבעה בסעיף 11.

מר הנגבי: בשם הממשלה הריני לבקש לחזור למעיף 11(א).

באם תסכימו לנוסח האומר: "מנין חוקי בישיבות המועצה הוא מחצית מספר חבריה ובהם לפחות נציג ממשלה אחד" - תסיר הממשלה את הסתייגותה.

היו"ר ב. אבניאל: אינני מוכן לפתוח מחדש בוויכוח. אין אנו רוצים לתת כל אפשרות להשנית את עבודת המועצה.

היועץ המשפטי של משרד החקלאות ניסח מחדש את ההחלטות שקבלנו אותם בישיבה הקודמת. אני מבין כי יש טוענים, שאין החלטות אלה זהות עם אלה שהתקבלו.

מר גוטגלד: לא, נראה הוא לתת אפשרות לכל נציג ממשלה לבוא ולדרוש דחיית הישיבה הנקבעת על ידי המועצה. על כן, ראיתי לעצמי חובה לכתוב: היו"ר או סגנו רשאים לדרוש דחיית הישיבה. מבחינה טכנית גם אי אפשר לתת אפשרות כזאת לכל נציג ונציג של הממשלה, אלא ליו"ר וסגנו בלבד, כי הם המרכזים את העניינים.

כן לא ראיתי טעם לתת אפשרות ליו"ר לדחות ישיבה שהוא עצמו קבע אותה, ועל כן אמרתי, שהישיבה תידחה אך אם נקבעה על ידי המועצה.

היו"ר ב. אבניאל: יש בכך סטייה חריפה מההחלטה שנתקבלה. בטוחני שהכוונות היו טובות, אולם כדאי היה שתיוועץ קודם במישהו.

ב. אזוביה: יכול היועץ המשפטי להגיש לנו הצעה ויכולה הצעתו להיות טובה, אולם אין זה בבחינת החלטה שנתקבלה. ההחלטות שנתקבלו היו אחרות.

ועתה לגופו של ענין. אני תומך בדעתו של היועץ המשפטי בנקודה האומרת, כי יכולה הישיבה להידחות לפי בקשת היו"ר או סגנו ולא לפי בקשתו של כל נציג ונציג של הממשלה. אולם אינני בדעתו, כשהוא לא מאפשר ליו"ר לדחות את הישיבה במקרה שהוא עצמו קבע אותה.

היו"ר ב. אבניאל:
כל נציג ונציג של הממשלה.
אני מבין, כי כולנו תמימי דעים, שהדחיה יכולה לבוא רק לפי בקשת היו"ר או סגנו, ולא לפי בקשת ביחס לנקודה השניה - אני מצטרף לדעתו של ח"כ אזניה.
אני מציע להוציא את המלים "לפי החלטתה". גם אם תיקבע הישיבה ע"י היו"ר - יש לתת לו אפשרות לדחותה לשובעים ימים.

ע. איכילוב:
לדעתי יש להרחיב את היריעה ולתת אפשרות לבקש דחיית ישיבה לא רק ליו"ר או סגנו, אלא גם לשליש, נביח, מחברי המועצה. יתכן ובנקודות מסוימות יהיה עליהם להיוועץ עם שולחיהם, ויש לתת להם אפשרות לבקש דחייתה של ישיבה.
היו"ר ב. אבניאל:
אפשר לקבל זאת.

נוסח גסעיף זה יהיה: בקבעת ישיבת המועצה יכולה הישיבה להידחות לפי בקשת יושב-ראש המועצה או סגנו, או לפי בקשת שלישי מחברי המועצה, למועד אחר לא יאוחר משובעים ימים מהמועד שנקבע תחלה.

ע. איכילוב:
ובסעיף ה' שבנוסף החדש הוא מופיע ב(ז) אינני מבין מדוע נאמר "או בתקנות".
מר הנגבי:
אין מצדנו התנגדות לכתוב "או בתקנות לפיו".

היו"ר ב. אבניאל:
נוסח סעיף אחרון זה בסעיף 11 יהיה איפוא:
המועצה תקבע סדרי דיוניה במדה שלא בקבעו בחוק זה או בתקנות לפיו.

ס ע י ף 12 (א)
=====

ע. איכילוב:
בינתיים בשתנתה הפרופורציה והשליש הפך לרבע. כן צריך שיאמר "בהתחשב במידת האפשר עם הרכב המועצה".

ב. אזניה:
לדעתי אין הכרח בתאום. המדובר בשני גופים שונים. המדובר עתה בגוף מבצע ואי אפשר לפי דעתי לרדת מהשליש הזה.

מר גוטגלד:
קשה יהיה להרכיב את הוועד הפועל בהתאם לאותם העקרונות שהרכבנו את המועצה.

ש. פרלשטיין:
אני מתנגד להצעתו של ח"כ אזניה. עיקר העבודה ייעשה בוועד הפועל, ואסור לשנות הרכבו של המוסד המבצע. יש למצוא את הפורפוזיה הנכונה.

ש. שורש:
לפחות שלשה משרדים צריכים להשתתף: משרד החקלאות, משרד המסחר והתעשייה ומשרד האוצר.

ע. איכילוב:
יש להתאים הרכבו של הוועד הפועל בהתאם להרכב המועצה, במידה והדבר ניתן. על כן אני מציע הנהלה בת 11 חברים, ומזה 3 נציגי ממשלה.

ש. שורש:
אני מציע הנהלה בת 10 חברים: 3 נציגי ממשלה, והשאר - במידת האפשר בהתאם להרכב המועצה.

סעיף 12(א) במנוסח ע"י חבר הכנסת שורש - ג ת ק ב ל.

סעיף 12 (ב)
=====

היו"ר ב. אבניאל: יש להתאים תוכן סעיפים אלה לתוכן סעיף 11 לפי הנוסח שהצגתם כאן יש למחוק את המלים "ובהם נציג ממסלה אחד" למען לא תושבת העבודה וכן אין מקום לסעיף 12(ב)(2), כי סעיף 11(ד) בוטל לגמרי.

ש. שורש: אין אני מסכים להתאמה של סעיף זה לסעיף הקודם. המדובר בגוף מבצע, ובו דווקא יש הכרח בהשתתפות נציג ממסלה.

ע. איכילוב: אני מבקש מהיועצים המשפטיים שלנו לנסח את ההצעה שבסעיף 12 להתאים לסעיף 11.

היו"ר ב. אבניאל: אסכים לדחות את ההצעה עכשיו, רק אם נבקש את היועצים המשפטיים לתקן את כל הסעיפים ברוח. סעיף 11 כדי שכבוא הזמן, בשעת ההצבעה, יהיה לפנינו הנוסח המתוקן.

היו"ר ב. אבניאל: לפי בקשת חבר הוועדה איכילוב אני בוועל עכשיו את הישיבה. הישיבות הבאות של וועדת הכלכלה תימשכנה עד שעה 13.30 - 14.00.

ישיבה זו בעולה.

הישיבה בוועלה בשעה 13.00